

Natuurweetje: Wat is een waaiertje?

Als je goed kijkt zie je op de rug en in het achterlijf van de veldwesp een verdikking. Hier zitten drie waaiertjes verborgen. @MarcoBakermans

Waiervleugelige– Foto @EIS-KenniscentrumInsecten

De natuur dichtbij huis, in eigen tuin en soms in eigen vensterbank: er is zo vaak iets bijzonders te zien. Maar..... je moet er oog voor hebben. IVN Bergeijk-Eersel helpt de lezers om meer te zien, te horen en te beleven. Deze week ..... wat is een waaiertje?

(door Anny van Kessel, vrijwilliger IVN Bergeijk-Eersel)

Zoals de meeste lezers intussen wel weten schrijf ik (bijna) elke maand een Natuurweetje. Aangezien het vakantietijd was en mijn man en ik een verre fietsvakantie hebben gemaakt, had ik weinig tijd en inspiratie. Maar gelukkig kreeg ik hulp van onze voorzitter van IVN Bergeijk-Eersel: Marco Bakermans.

Een veldwesp met hoge rug

Marco vertelde mij dat hij een veldwesp had gezien met een vreemd gezwollen achterlijf. Hij had daar een foto van gemaakt en voerde die in in de app 'Obsidentify' om erachter te komen wat voor soort veldwesp dit was. 'Obsidentify' gaf de melding van een Veldwespwaaiertje. Dat heeft Marco daarna opgezocht en zo kwam hij meer te weten over deze bijzondere soort. Hij

vertelde mij: “Het was dus compleet een verrassing: je fotografeert een veldwesp en hebt dan ook meteen een waiertje te pakken.”

Bijzondere soort

In het achterlijf van de veldwesp zaten drie waiertjes, die zich in het achterlijf van de veldwesp hadden geboord. Deze insectjes zijn een soort parasiet en leven dus in een andermans lijf (hier de veldwesp). Er komen maar zes soorten waiervleugeligen voor in Nederland en ze zijn heel lastig te bestuderen, omdat ze zich zo diep verbergen en een zeer onopvallende levenswijze hebben. Knap dus dat Marco de verdikking gezien én gefotografeerd had!

Brabant en Zuid-Limburg

Het vrouwtje leeft dus als een soort made in de gastheer (vaak bijen), waarbij de kop tussen de achterlijfssegmenten van de bij uitsteekt. Bij de mannetjes zijn de voorvleugels gereduceerd tot een soort lobben. De achtervleugels zijn waiervormig. Daar dankt de soort dus zijn naam aan. Het grootste deel van hun leven speelt zich af in een gastheer. In Nederland zijn die gastheren vooral bijen, wespen en cicaden. Van de zes in Nederland voorkomende soorten zitten de meeste in Zuid-Limburg en op de Brabantse zandgronden.

Mannen-waiertjes leven kort

De mannetjes leven slechts enkele uren en de vrouwtjes van de waiertjes blijven vaak hun hele leven in het achterlijf van de gastheer zitten. De vrouwtjes zijn zichtbaar aanwezig in de gastheren doordat het kopborststuk tussen twee achterlijfssegmenten uitsteekt. De meeste waarnemingen van deze dieren betreffen dan ook vrouwtjes die worden aangetroffen in gastheren. Het vrouwtje neemt haar voedsel, door middel van diffusie, rechtstreeks door de huid op uit de gastheer. **Diffusie** is het fenomeen dat stoffen zich verplaatsen van een plek met een hoge concentratie naar een plek met een lage concentratie. De vrouwen-waiertjes worden bevrucht door de mannetjes terwijl ze dus in de gastheer zitten.

Waarom zien we deze insecten bijna nooit?

Nou, omdat alleen de mannetjes en het nageslacht alleen in het eerste larvestadium een vrij levend bestaan buiten de gast hebben. Waiervleugeligen zie je niet zo vaak, omdat ze zo ontzettend klein zijn (80 - 350 μm). Maar ook omdat de mannetjes slechts enkele uren leven en de vrouwtjes in het achterlijf van de gastheer zitten. Erg bijzonder dus dat Marco het fenomeen zag en er een foto van kon maken.

Meer Natuurweetjes lezen?

Bijna elke maand publiceert IVN Bergeijk-Eersel een natuurweetje.

Alle gepubliceerde Natuurweetjes lezen? Kijk op onze website

<https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-bergeijk-eersel/natuurweetjes>